

Mai Murdmaa

Foto T. Koha

MAI MURDMAA:

"Pärt ja Dostojevski vastandavad julmuse ja vaimsust." *"Eesti Aeg" 5. IX 1991*

Mai Murdmaa lavastab "Estonias" balleti "Kuritöö ja karistus" Fjodor Dostojevski romaani ainetel Arvo Pärdi muusikale

"Balleti mõte sündis juba 12 aastat tagasi ühiselt Arvo Pärdiva. Mina kirjutasin libreto ja Pärt pidi kirjutama muusika. Kavatsesime koos teha ka "Suveöö unenägu". Pärt sõitis ära, mõte aga idanes minus kogu aeg," kõneleb MAI MURDMAA "Kuritöö ja karistuse" saamisloost. "Tänavu kevadel taassündis mõte New Yorgis seoses Mihhail Barošnikoviga. Tegelikult tegin balleti mõtteliselt seal valmis, aga igasuguste raskuste tõttu ei tulnud meie lavastusest midagi välja. Kui Pärt suvel Eestis käis, arutasime asja temaga ja idee meeldis talle väga."

"Kuritöös ja karistuses" on Mai Murdmaa kasutanud tervikuna Arvo Pärdi I sümfooniad ja osaliselt III sümfooniad, teosed klaveripaladest oratooriumini: "Aliinale", "Credo", "Cantus Britteni surma puhul", "Calix". "Pärdi varasemas muusikas on palju agressiivsust, jõhkrust, julmuse. Ta vastandab selle muidugi alati vaimusele, ka temal on madal ja ülev koos," ei näe Mai Murdmaa ületamatuid vastuolusid Pärdi ja Dostojevski maailmakäsitluses. "Ma mängingi just Pärdi kahele poolusele, laval on kaks sümbolit: veri ja vesi.

Dostojevski romaanist on võetud vaid põhiteema: vägivald ja vägivaldatus. See, et igasugune vägivald viib isiksuse lagunemisele. Muusika sobib süžeele hämmastavalt hästi. Ent kogu balletti ei tugine Pärdi muusikale, etenduses on palju tantsu ilma muusikata või siis teatud helidele. Laval on ühtaegu palju konkreetseid esemeid ja samas väga abstraheritud tantsu. Püüdsin need kaks alget kokku viia ning ei ole kindel, kuidas see õnnestub," on Murdmaa murelik.

"Kuritöö ja karistus" esietendub 22. novembril, etendust dirigeerivad Peeter Lilje ja Eri Klas. Tantsivad Juri Jekimov, Inna Sõrmus ja Moskva Suure Teatri priimabaleriin Ljudmilla Semenjak ning hiljem ka Kaie Kõrb ja ^{Vilhelms} Jansons, kes on praegu pikemal välisturneel.

"Minu jaoks on töö ladusalt läinud, aga on asju, millega meie inimesed pole harjunud – näiteks muusikata tantsimine nõuab tohutut sisemist rütmimõnet. Ükski trupp ei saa enam läbi kaasaegse repertuaariga," väidab Mai Murdmaa veendunult. "Muidugi ei usu ma, et "Estonias" saaks puhast avangardi teha, kuid trupis on erineva kalduvusega inimesi. Piiritleda end

praegu akadeemiliseks balletiteatriks tähendab jääda sügavalt provintsiaalseks ja aegunud nähtuseks. Nõukogulikud klassika traditsioonid on täiesti rikutud ja väljaspool kunsti. Nii suhtub sellesse kogu maailm, keegi ei austa enam Moskva ja Leningradi klassikalist balletti."

Mai Murdmaa kutsus "Kuritöö ja karistuse" lavastuseks "Estoniasse" valgustuskunstniku Lloyd Sobboli Ameerikast. "Meil ei ole valgustuskunstniku elukutset, meil on valgustajad. Kui ma ütlesin Sobbolile, et etendusel saab olema 30 valguseadet, hakkas ta naerma ja ütles, et vaja on 130 erinevat valgustust. Meie häda ei ole halb aparatuur, vaid küündimatu suhtumine valgustuskunsti," ei varja Mai Murdmaa oma nõrdimust. "Valgustuskunstnik asetatakse maailmas enesestmõistetavalt kooregraafi kõrvale. Valgusega võib balleti läbi kukutada või keskpärase tüki heaks teha. Kui kõrvuti töötavad inimesed, kes mõistavad teineteist samal professionaalsel tasemel, siis jäävad ära mõttetud konfliktid ja tekib uus kunstiline tasand."

Mai Murdmaa lavastas tänavu Denveris balleti Kuldar Singi "Sünni ja surma lauludele". Peagi siirdub ta taas Ameerikasse, kus ootavad tööd Denveris, Indianapolis ja New Yorgis. Ameeriklasi ja eestlasi võrreldes arvab ta: "Tasemelt on meil hea trupp, aga lavaline tulemus palju madalam, töösse suhtumine ja pürgimine hoopis teised. Oma võimetest kasutatakse ära ainult väikest osa."

ANNE HAAS